

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. române a Caransebeșului

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ APARE DUMINICA ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

<p>Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " pe 1/2 de an 5 cor. " România și străinătate pe an 14 frc. " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Manuscrisurile să adresează la redacțiunea „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără- țune și inserțiuni la Administrațiunea Tipo- grafiei și Bibliotecii diecezane în Caransebeș Telefon Nr. 30.</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 750 cor., până la 200 de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Nr. 5071 B. ex 1914.

Onorată Preoțime parohială!

Conducerea Comitatului nostru a adresat obștei acestui comitat următorul

A P E L

cătră publicul comitatens:

În urma încurcăturilor sârbești a intrat sub arme întreaga noastră populațiune. La glasul de chemare au alergat sub steaguri toți bărbații întregi ai patriei noastre, pătrunși de conștiința împlinirii celei mai grele, dar și celei mai sfinte datorințe.

Toate brațele muncitoare, cari câștigă astăzi încă pâinea în cercul fericit familiar, prind arma. Milioanele de capi de familie și agonisitori de pâne părăsesc munca ce le-a dat pâinea de toate zilele. Fără sprijin și susținător rămân lăcrimând sute de mii de familii.

Între asemenea împrejurări este datorința publicului patriei noastre să aline mizeria și suferința ce urmează din mobilizare și pentru care — durere — nu ajunge puterea materială a statului.

Cu încredere ne adresăm maritimiei gata la jertfe nobile a publicului comitatens și credem, că și acum nu va întârzia ca și în trecut să dea dovadă din nou de pofta sa nobilă de jertfă.

Cu credință ne apropiem cătră public cu acea rugare, ca fiecare după cât poate să vină într'ajutor pentru alinarea foamei și mizeriei fie cu daruri în bani sau în naturalii.

Opăcindu-să sau oprindu-să cu totul încheerea lucrului câmpului în urma înrolării bărbaților capabili de muncă, este în primejdie întregul rod al muncii de peste an, dacă nu vine ajutor.

În această situație tristă numai împreuna ținere a tuturor economilor poate ajuta, dacă comună de comună se vor ajuta și sprijini împrumutat.

De aceea ne rugăm cu încredere de întregul public economic al comitatului, ca adunându-se după familii și vecinătăți în frățească înțelegere să împlinescă în clacă munca câmpului, ajutând astfel împlinirea datorinței celorce au intrat la oaste, liniștindu-i că de cei de acasă se îngrijește societatea.

Totodată declară sărbătorește conducerea comitatenză, că din partea sa cu colaborarea oficianților și antistiilor comunale va face totul ce-i stă în putință, ca în conformitate cu împrejurările să fie ajutate familiile celor plecați la oaste, pentru că este convinsă, că ori și cât ar face tot va fi foarte puțin față de acea însuflețire și jertfă de sine, cu care au alergat frații noștri la prima chemare sub steaguri și de aceea se roagă de toți cei avizați la ajutor, să se adreseze orișicând încoaci cu deplină încredere.

Lugos, în 1 August 1914.

AUREL ISSEKUTZ

vicecomite.

DR ZOLTÁN MEDVE

comite suprem.

Când comunicăm Onoratei Preoțimi acest călduros apel ne ținem de datorință părintească, ca în legătură cu cele dispuse deja în aceasta privință în pastorala noastră de război Nr 4989/1914, să o îndemnăm din nou:

1. Să se înroleze cu dragă inimă sub drapelul acelora, cari străduesc pentru ușurarea sortii familiilor rămase fără sprijin ale apărătorilor țării duși la război. Poporul nostru român este milostiv și așa nu mă îndoesc, că în fiecare comună cei cu stare vor sări în ajutorul celor avizați la ajutoare. De altă parte toate organele și credincioșii bisericii noastre să dea sprijinul cuvenit în direcția amintită în apelul de mai sus organelor administrative, ca astfel ajutorarea să fie cât mai efectivă.

2. Folosesc totodată acest prilej de a sfătui pe credincioșii mei, ca în conțelegere cu primăriile comunale să caute căile și mijloacele de a ajutama adunarea bucatelor de pe câmp acolo unde lucrările acestea încă nu s'ar fi isprăvit. Unii să ajutore pe ceilalți, sau toți la oaltă — cu clacă — să sară în ajutor acolo unde-i delipsă. În zile grele trebuie arătată iubirea deaproapelui.

Caransebeș, în 30 Iulie (12 August) 1914.

Dr E. Miron Cristea

episcop.



Nr. 4112 B ex 1914

Congruă.

Notă oficială.

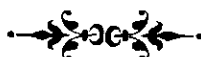
Amăsurat circularului nostru ddtto 14/27 Februarie 1914 Nr. 1086 B preoții, cari împlinesc în **1 Ianuarie 1915 cinci** respective **zece** ani de serviciu, au să subștearnă până în 15 Octomvrie 1914 Conzistorului diecezan atestatul lor de serviciu.

Atestatele intrate după acest termin nu să vor lua în considerare.

Caransebeș în 29 Iuliu 1914.

Dr E. Miron Cristea

episcop.



În atenția preoțimei și candidaților de preoție.

Cerându-ni-să din mai multe părți clarificări cu privire la dispozițiile legii militare, sântem în poziție, pe baza informațiilor primite dela referentul afacerilor militare din Conzistorul nostru, a da următoarele clarificări.

În înțelesul §-ului 19 din art. de lege XXX (legea militară):

1. Candidații de preoție ai religiunilor recunoscute prin lege, dacă vor fi asentați, pot fi trecuți, la cerere, în rezerva supletoare. *Aceștia sânt scutiți în pace și în război dela orice serviciu militar.*

2. Acest favor îl au și aceia, cari — înainte de a începe serviciul prezent și-au început studiile teologice, sau sânt noviți ai vre-uni ordin călugăresc, și în fine își încep sau își continuă studiile teologice după împlinirea serviciului prezent (Präsensdienst, tényleges szolgálat).

3. Toți aceștia, adecă candidați de preoție, să transpun din rezerva supletoare în evidența

rezervei supletoare a horezilor, dacă au fost hirotoniți sau aplicați de profesori cu caracter preoțesc.

4. Acești preoți și profesori cu caracter preoțesc în caz de mobilizare, sau în caz de război **pot fi** chemați pentru îndeplinirea serviciului preoțesc la armată.

De sine să înțelege, că de favorurile înșirate mai sus se pot bucura numai acei candidați de preoție și numai acei preoți, cari și-au câștigat și și-au validat în fiecare an dreptul garantat prin acest articol de lege.

Candidatul de preoție sau preotul își perde favorul amintit:

a) dacă părăsește cariera preoțească înainte de sfințire sau după sfințire;

b) dacă în decurs de 4 ani dela terminarea studiilor teologice nu poate documenta, că e preot sfințit (diacon, presbiter etc.) sau profesor cu caracter preoțesc, sau că în acest timp în înțelesul dispozițiilor diecezei *nu e mai candidat de preoție*;

c) dacă nu-și validitează dreptul la acest favor în timpul prescris la oficiul pretorial. Candidații de preoție în fiecare an până la finea lunii Iunie, iar preoții până la 15 Septembrie.

Din cele espuse e clar, că teologii și respective candidații de preoție sânt scutiți chiar și în război de serviciul militar activ. Iar preoții pot fi chemați cu avizuri speciale (după informația primită dela comanda militară) la serviciu militar preoțesc. Până nu vor primi aceste avizuri să steie pe pace.

Ministrul apărării țării cu rezoluția sub Nr. 106,617,126 din 1914 confirmă într'un caz special favorul teologilor și al preoților asigurat în legea militară și atrage din nou atențiunea comisiilor de recrutare și a celor militare din țară să respecte dispozițiile legii referitoare la preoți și teologi.

1—3

DIN LEGILE ȘCOLARE.

Cum să câștigă recvizite de învățământ pentru școlarele confesionale în mod grătit.

Fiecare școală confesională, dacă își poate dovedi mizeria prin atestat dela antistea comunală și subscris de protopretor, va dobândi recvizitele delipsă dela tipografia universității reg. ung. din Budapesta. Rügarea fără timbru să să trimită inspectorului regesc provăzută cu următoarele:

a) Adeverință despre aceea, că câte clase sânt și câte puteri didactice sânt aplicate, extradată prin comitetul parohial.

b) Conspectul elevilor, cari cercetează școala, provăzut cu sigil și subscris de director și învățator.

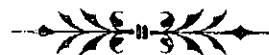
c) Să notează în adeverința de sub a) că fetele sânt așazate în bănci deosebite de elevi.

d) Conspectul despre recvizitele ce lipsesc și să cer. În conspect să să înșire recvizitele în ordinea ce urmează:

Tabelele de părete pentru cetit, tabele de părete pentru intuițiune, mapele delipsă, globul, mașina de comput etc.

Rugarea adresată înaltului ministru de culte să trimit prin inspectorat cel mult în luna Iulie, deoarece inspectorii în August au datorința a le înainta, ca așa fiecare școală care și-a dat petiția să poată primi cu începerea anului școlar recvizitele cerute.

(Ord. ministerială Nr. 72882/1895 p. 4).



Școala civilă de fete din Sibiu.

Apel

În timpul din urmă s'au deschis și în sânul popoului român mai multe școale superioare de fete române. Învățământul acestora s'a organizat în conformitate cu programul oficial de studii, ca să îmbie și institutele noastre cel mai nimerit prilej ficelor popoului român pentru însușirea limbilor străine, d. p. limba maghiară, germană și franceză.

Cu deosebire în școala civilă (secundară) de fete cu internat a Asociațiunii din Sibiu să poate însuși limba germană în deplină măsură, deoarece în acest oraș, în precumpănire german încă, mediul contribuie mult în acesată privință.

Nu e de înțeles deci, pentruce să mai alerge în continu publicul nostru cu fetițele sale pela școale străine pentru învățământul limbii germane ș. a., când în institutele noastre sânt făcute toate dispozițiile trebuitoare, ca să să poată învăța și acele limbi. Ba, știința pedagogiei și practica vieții ne dovedește, că paralel cu învățământul limbii materne și pe temeiul acesteia, orice limbă străină să învăța mai temeinic, mai conștient și mai luminat.

În acest senz s'a pronunțat, constatăm cu plăcere, și Congresul Uniunii Femeilor Române din 8 Iunie a. c. Iar glasul femeii și al mamelor române e cel mai chemat glas în chestiune, pentru care numai aderența sinceră mai poate avea loc.

Apelăm deci la bunul simț al popoului român, să grăbească a înscrie fetițele sale la institutele române de învățământ, care s'au înființat din jertfele sale marimoase și pentru trebuințele sale proprii.

Din incredințarea On. Comitet al Asociațiunii.
Sibiu, în Iulie 1914.

Dirrecțiunea
școlai civile de fete a
Asociațiunii.

1—6

Tabella generalis

Remonstrans ad quam Possessionem schola Valachicae nationis occasione ultimae regulationis scholarum ordinata fuerit, num item actu existat? ex quibus materialibus structa? quales habeat commoditates? in quo statu actu sit? in qua item possessione non existat, et quare? qua Possessio provisa sit scholae magistro? quali ille annuo stipendio in parata, et naturalibus provideatur? Num item scholae ad mensos quospiam fundos habeant? ac quae Possessiones ad scholam illam pertineant? tandem autem juxta subscriptorum Judium opiniones, ubi schola adhuc erigi deberet? quare ac quae Possessiones adjici possent? cum ratione per me Infra scriptum pro parte Cottus Krassoviensis ex particularibus Dnor. Maglium Tabellis. Conscriptionalibus confecta.

In Comitatu Krassoviensi ad Possessionem	Fuit schola Valachica natione ordinata et actu existit	ex quibus materialibus structa	quales habeat commoditates	in quali statu repperta sit?	Non existit schola	Ratio quare	Possessio haec provisa est scholae magistro	Qui annum habet stipendium				Habet stercora scholae ad mensum fundum		Juxta subscriptor maglium opiniones schola ad huc exigi deberet					
								In parata		In naturalibus		Intravillan	extravillan	Nomina possessionum, quarum proles hanc scholam frequentant	In Possessione	Ratio quare	Non ita possessio-num quae ad hanc adjici possent	Ratio quare	
								fi	x	Tritici mens. pos.	Fagopyri mens. pos.								Curus foeni
												Jugeror.							
Germanicum Oppidum Lugoss	1	1	ex solidis partim vero lignicis materialibus 3. cubiana, 1. culinam, 1. canicram	Bono			1	160	—			10	2	2					
Valachicum Oppidum Lugoss	1	1	ex solidis materialibus 2. cubi- cula, 1. culinam	Bono			1	150	—			12	2	2					
Lugoshely	1	1	Ligneis 2. cubi- cula, 1. culinam	Bono			1	16	—			5	3	2	2				
Sabar	1				1		1	12	—				2	2					Haec possessio ad vicinam possessionem Boldur adjici possent quia saltem ad 1/4 horae distat et sola Judmagistrum intervenientem irrecipax est
Boldur	1	1	ex contusa terra 1. cubiculum 1. culina, 1. camera	Mediocri			1	4	—				2	2					Sabar et Hodoss velut vicinae, et singillatim parvae
Hodoss	1				1								2	2					ad superiorem possion. Boldur adjici possent quia ad 1/2 horam distat et sola Judmagistrum intertere non potest
Szatulmik	1				1		1	13	—			20	2	2					In hac possessione erigi deberet schola Tempore hybernali ad vicinas accessum habere nequeant
Viszak	1				1		1	20	—			5	2	2					Hic quoque schola erigenda foret Siquidem possessio haec nimis ampla sit.
Herendiest	1				1	do	1	24	—				2	2					do
Olossag	1				1	do	1	25	—				2	2					do Cum tempore hyberno ad vicina loca accessum non habeat

Icoanele biblice.

(Folosul lor în învățământul religiunii).

Între disciplinele școlare, la noi, în timpul de față, numai în învățământul religiunii nu s-a ținut cont de dezvoltarea Metodice, în toate privințele. Ca învățământul să fie intuitiv, astăzi, să folosească în școală metoda directă, arătând obiectele în natură, ori unde acestea nu s-a poate, să folosească icoane pentru exerciții intuitive, din istoria naturală, din fizică, din geografie. Chiar și persoanele istorice își au locul pe pereții școlii, numai icoanele religioase, cari ar fi menite să facă intuitiv învățământul religiunii, ne lipsesc cu desăvârșire.

E adevărat, că nici nu avem icoane în spiritul ritului nostru, pentru că, până azi, nimeni nu s'a ocupat de însemnătatea lor. A le procura apoi dela confesiuni străine, nu este recomandabil; iar celce s'ar demite la astfel de faptă, poate să ajungă chiar în coliziune cu factorii chemați a veghea asupra criteriilor, cari ne asigură conservarea intactă a spiritului ortodox genuin în biserică. Stând lucrul astfel, o propunere concretă în privința introducerii icoanelor biblice în școlile noastre, e a să considera încă de prematură. Să sperăm însă, că vine timpul oportun. De astădată îmi iau voe a stării numai asupra însemnătății icoanelor ca factor educativ.

În învățământul religios, icoanele biblice prezintă un punct culminant, fiind ele de o valoare educativă incontestabilă din punct de vedere artistic și din punct de vedere religios.

Icoanele ca artă fixează un moment dintr-o acțiune de progres, o scenă de importanță, un moment rezistent în jurul schimbăcios din mutre și gesticulațiuni, și cu aceasta o bucată de adevăr, o bucată de istorie concisă și poetică.

Artistul, carele a creat icoana, a pătruns istoria, ce o reprezintă. Toate ideile și simțemintele, cari l-au agitat de rândul, și le-a statornicit în acest moment. Esperiențe cristalizate sânt pentru el icoana.

Icoana, toată icoana, are un cuprins de idei. Și copilul prin nimic nu poate prinde ideile mai ușor decât prin icoană; ea le prezintă ilustrate în formă concretă. Ideile religioase pe nici o cale nu s'au pot ținea mai consistente decât prin amintirea unei icoane. Ce valoros e aceasta pentru învățământul religiunii, oricine își poate închipui.

De aceea cu dreptul esclama un bărbat de școală: „Icoane, icoane religioase în învățământul religiunii!”.

Icoanele de artă veritabilă, fiind intuite, sânt acomodată a deștepta esperiențe lăuntrice chiar și în inima copiilor. Dar, numai icoane, de cari grăesc sufletului.

Icoanele religioase mângăie și înalță sufletul. E vorba, anume, că aceasta e în adevăr acțiunea, nu numai tendința lor. Puterea misterioasă a acestei arte constă în aceea, că forma și culoarea deșteaptă viața, idei și simțeminte; plăzmuște în sufletul altui individ esperiențe prin o valoare spirituală, depusă într-o operă de artă. Dar e întrebare, că putea-va oare copilul singur să scoată la iveală aceste prețioase?

Un cristal nobil, de sub mâna unui artist, și fără ciselare, poate să scilipească. Câte unul începe, de sine, a licuri, a să înflăcăra și chiar a străluci. Dar de acestea sânt puține. Oare, peste tot, așa și copiii? Da, desigur, numai de tot neobicinuit de rar sânt cei talentați, cari să se asemene cu cristalul. Deci, cei mai mulți, dacă nu chiar toți copiii, au lipsă de lămurire printr-o înțeleaptă călăuzire. De aceea, să le dăm tot ajutorul. Să ne adâncim noi înșine în spiritul istorioarelor și al icoanelor religioase. Și să ajutăm copilul, ca și el să simtă

o suflare caldă a spiritului religios, să simtă, că însuș sufletul istorioarei grăește cătra dânsul.

Cum să se esplice icoanele?

Celce voește a plânta opera artei în sufletul copilului, acela trebuie să aibă mâni delicate și sigure. Să-l învețe mai întâi a privi: „Priviți bine: ce poziție! ce razim! ce mutre! ce gesturi! etc.” Să-l învețe a simți și a cuprinde: „Cetiți din această față: ce vorbește acest bărbat! cetiți-i din ochi supărarea! ce vă istorisesc încrețiturile de pe față!”

Iată, în felul acesta, opera artei are să fie pătrunsă, înțeleasă. Espunerea introducerii verbale să fie frumoasă, vioaie, să ducă la inimă. Învățătorul să fie interpretul fidel al artistului.

Și este a să mai ști, că icoana nu grăește tuturor. Unuia îi vorbește puțin, numai pe din afară. De aceea, ce prețioasă, ce însemnată e, adeseori, și cea mai mică indicare ori esplicare!

Din punctul de vedere al învățământului nostru religios icoanele biblice corăspund unei meniri speciale. Ele sânt un mijloc neprețuit pentru deșteptarea și întărirea sentimentelor de credință, iubire și statornicie față de religia noastră străbună.

La sărbători mari, mai ales, ni s'a dă ocaziune a vedea creștini, de cari numai foarte rar cercetează st. biserică; iar atunci ei sânt primii, cari intră în biserică. Presupun, că fac aceasta din cauza, că intrând mai târziu, li s'a reduce îndăzneala. Și îi vezi, stând singuratici, cum iau în revistă toate icoanele de pe templă. Espresia feții lor tradează în acel moment o bucurie și mângăere lăuntrică. Dar ei, sânt sigur, nu le înțeleg. Și nu le înțeleg, pentru că niciodată nu li s'au esplicat. Dar pentru aceea le privesc cu plăcere.

Băieții privesc cu drag icoanele din manualul lor de istorioare biblice, precum privesc toate icoanele. Dar puțin înțeleg din ele. Ceeace nu înțelege cineva, nu are efectul deplin. Iar după ce i-s'a va esplica o icoană, i-s'a deșteaptă toate simțemintele, cătra cari grăește icoana.

Dar afară de puterea educativă a icoanelor avem o împrejurare, care ne servește de motiv grav, ca să insistăm pentru introducerea lor în școală. Rătăciții noștri, cari s'au lăpădat de biserică și de icoane, ni-le batjocuresc și încearcă să ne seducă credincioșii. Deci, atât înțelegerea, cât și venerațiunea, la care se obicnuște de mic elevul, îi vor întări puterea rezistenței față de atacurile rătăciților. O icoană esplicată metodic lasă urme neșterse în sufletul copilului prin căarakterizarea momentelor, ce reprezintă.

Să sperăm, că e aproape timpul, când pe pereții școlilor noastre vor atârna și icoane religioase. Dar, ca cei chemați să se ocupe cu chestia aceasta, trebuie să insistăm și să cerem: „Căci tot celui ce cere i-s'a va da”.

Bărăteaz, în Iulie 1914.

Nicolae Crișmarin.
paroh-catihet.

AVIZ.

În internatul școlilor românești din Brașov sânt primesc elevi înscriși în clasele gimnaziale, reale și comerciale. Taxa anuală e 700 cor.

Prospect și informațiuni sânt pot cere dela direcțiunea internatului Brașov, strada Prundului 39 (Porond utca 39).

† ECATERINA TISMONARIU n. POPESCU.

Sâmbătă în 19 Iulie a. c. a adormit în Domnul doamna *Ecaterina Tismonariu n. Popescu* din fruntaşa comună Dognecea, în etate de 82 de ani; iar Luni în 21 Iulie a. c. s'a depus în cripta familială spre vecinică odihnă lângă fericitul ei soţ Costa Tismonariu.

Actul înmormântării s'a săvârşit prin protopresbiterul Caransebeşului Andrei Ghidiu cu asistenţa protopresbiterului Bocşei Mihail Gaşpar, a preoţilor Petru Bernaz din Secaş, Aurel Simu din Ocna de fer, capelanul Miron Balean din Dognecea, ieromonahul Macarie Guşcă şi diaconul Pavel Magdescu din Caransebeş. Răspunsurile la ectenii le-a dat corul şcolărilor din Dognecea sub conducerea învăţătorului de şcoală Lazar Ciorman.

Luni în 21 Iulie a. c. ne-am aflat aşadară în jurul unui coşciug, care purta osâmintele unei bătrâne cucernice şi cuvioase, *Ecaterina Tismonariu*, despre care părintele protopresbiter Andrei Ghidiu în cuvântul său funebral a zis, că în toată viaţa ei, începând din casa părintească, a fost povăţuită numai de legile şi învăţăturile sfintei noastre biserici şi de geniul neamului românesc.

Împlinesc o datorie plăcută când împărtăşesc unele date din viaţa răpusatei.

La anul 1892 răpauşând soţul ei Costa Tismonariu, s'a hotărât ca să-i eternizeze memoria şi aşa din îndemn propriu şi la sfatul unor binevoitori şi cu tragere de inimă a făcut o fundaţiune de 20.000 coroane spre scopuri de binefacere, pe care a predat-o diecezei de Dumnezeu scutite a Caransebeşului spre administrare.

Această fundaţiune a ajuns astăzi la însemnata sumă de 45.000 coroane.

Răpusata *Ecaterina Tismonariu* era o bătrână fără carte, dar avea o inimă nobilă şi un caracter ferm şi puritan şi chiar aceasta însuşire o făcea pe răpusata să fie în tot locul aceea ce trebuia să fie. Când o chema biserica şi naşia ea era totdeauna gata spre serviciu şi jertfă. De aceea o vedem că înainte de moarte regulându-şi averea prin testament a făcut următoarele legate şi anume: bisericii dela izvorul „*Godinova*” un legat de 2000 coroane, bisericii din Dognecea 2000 coroane, pentru săracii din Dognecea 2000 coroane şi pentru biserica din Reciţa montană, locul naşterii ei, două fundaţiuni de câte 600 cor.

Cu zel şi cu bucurie deosebită întindea mâna de ajutor fiecărei reuniuni culturale şi de binefacere. De aceea o vedem membră a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, membră a reuniunii învăţătorilor din dieceza Caransebeşului şi membră la mai multe reuniuni de cântări.

Amintesc ca probă de zel la răpusata, că ea acum la adâncile ei bătrâneţe s'a hotărât să primească rolul de naşă la sfinţirea steagului reuniunii din Dognecea.

Prea On. Domn Protopresbiter în cuvântarea funebrală a caracterizat bătrâneţele atât din punct de vedere fizic cât şi din punct de vedere moral. A împărţit oamnei bătrâni în trei categorii. Pe răpusata a pus-o în categoria acelor, cari atât după trup cât şi după minte sânt bătrâni cărunţi, înţelepţi şi pricepuţi. Bătrâneţa fericitei Doamne *Ecaterina Tismonariu* a fost adevărate zile de seceriş în fapte bune şi îndemnuri înţelepte.

În frumoasa ei bătrâneţă ajunsă întru frica lui Dumnezeu a ştiut ca cinstea să şi-o câştige prin cinste, iubirea deapropelului prin iubirea creştină împrumutată.

Respectul faţă de străini şi l'a câştigat prin stima arătată în măsura cuvenită străinului. Dar mai presus de toate bătrâna noastră plină de înţelepciune ca Daniil, cel tânăr de ani, a ştiut să-şi câştige cu sărăcia cele bogate, adecă numele cel bum, pe care ni l'a lăsat nouă cea mai preţioasă moştenire.

Dormi în pace suflet blând şi nobil.

Un stimător.

Ştiri

Rugăciune de învingere. Duminică în 27 Iulie a. c. în catedrala din loc s'a săvârşit rugăciune pentru oastea noastră, care merge în război. După rugăciunea amvonului Prea On. Domn protopresbiter *Andrei Ghidiu*, azistat de preoţii *Ioan Stoian* şi *Gheorghe Buru*, stând înaintea amvonului — pe care să afla tetrapodul cu s. evanghelie — dă binecuvântare, rosteşte ectenii potrivite dela slujba pentru vrăjmaşi (din liturgier), Dumnezeu e Domnul, troparul „Mântueşte Doamne poporul tău (de 3 ori), Mărire, condacul: Celace Te-ai înălţat pe cruce, apostol (Duminică 7 după Rusali), evanghelie (Sâmbăta 1 după Rusali), ectenia mare (după evanghelie) cu intercalări din liturgier la slujba amintită. Prea On. ceteşte cu glas pătrunzător Pastorală Prea sântitului Episcop *Dr. E. Miron Cristea* încheind-o cu cuvintele entuziazmate: Dă Doamne biruinţă bravei noastre oştiri. La slujba dumnezeiască a luat parte Prea Sântitul Episcop, dignitarii bisericeşti, mulţi onoraţiori şi credincioşi.

Lăcuiitorii României. După statistica din 1913 România are 7,350.000, iar cu noul teritor 7,600.000 lăcuiitori. În 11 ani numărul lăcuiitorilor a crescut cu 1,300.000 de suflete.

Congresul învăţătoresc, convocat pe 10/23 August a. c., s'a amânat pe timp nehotărât.

Armatele pe uscat. Germania în timp de război are 4.5 mil., Austro-Ungaria 2 mil., Italia 1.1 mil., Rusia 5.5 mil., Franţa 5 mil. Gloatele nu sânt socotite. Aşa tripla alianţă are 7.6 mil. soldaţi faţă cu 10.5 mil., ale Franţei şi Rusiei; dar aceste două au multe trupe afară de Europa.

Craguevaţ e situat lângă un mic affluent al Moravei şi până la 1842 fusese capitala Sârbiei. Aici Miloş Obrenovici îşi avea reşedinţa, căci în alte oraşe (Belgrad, Semendria, Şabaţ) stăpâneau Turcii. În Craguevaţ au domnit 3 principii şi numai după ce Turcii au părăsit Sârbia a ajuns Belgradul capitala ţării. Dealurile din împrejurul Craguevaţului îl fac să fie aproape inatacabil.

Prisonerii în război, conform hotărârii conferenţei din Haag, stau supt ordinele guvernului inamic, nu ale trupelor cari i-au făcut captivi. Tratamentul să fie uman. Nu este ertat a li să lua prizonierilor valori, bani — ci numai arme, cal şi scrisori de conţinut militar. Prisonerii toţi să ţin împreună într'un oraş ori altunde, dar nu se pot îndepărta peste un hotar anumit. Arestaţi pot fi numai dacă o cer motive de siguranţă. Afară de ofiţeri, cei prinşi pot fi obligaţi să muncească, dar munca să nu fie prea obositoare, nici în scopul războiului. Munca prizonierilor să plăteşte în chipul ca a lucrătorilor din ţară. Prisonerul e dator să-şi spună numele şi rangul, căci altcum să lipseşte

de toate favorurile. Dacă permit legile țării (la noi aceasta nu are loc) prizonerii își pot da cuvântul, că nu se vor mai lupta mai departe și atunci sânt liberați.

Raportorii de ziare, furnisorii etc. (persoane cari nu țin strict de armată), de ajuns în mâna dușmanului, au drept să ceară a fi tratați ca prizoneri de război.

Ofițerilor captivi statul inamic le plătește retribuția ce o da ofițerilor săi și, după încheierea păcii, statul respectiv e îndatorat să înapoeze suma plătită de statul inamic.

După încheierea păcii statele își schimbă prizonerii lăsându-i acasă în cel mai scurt timp.

Oficiul poștal din loc ne reacearcă să înștiințăm On. public, că în scopul de a ajunge epistole etc. cât mai îngrabă la destinațiune, fiind adresate cuiva din Budapesta, apoi să se amintească precis: afară de numele persoanei și locul încă: cercul în care se află primitorul, Nr casei, etajul și Nr odăii — altfel cele trimise pot fi înmânate cu întârzieri, din ce să pot naște pagube și neplăceri.

2—3



Bibliografie

Revista teologică Nrii 10—12: Licăriri de românism în vechea biserică a Românilor, Prot. Dr Gh. Ciuhandu. Diluviul după referatul biblic, Pr. Zah. Manu. Mitropolia Ardealului sau Bălgradului anterioară lui Mihai Viteazul, Gruia. Predică la Înălțarea s. Cruci, prot. Vas. Gan. Mișcarea literară, I. Popa și N. B. Cronică bisericească-culturală, N. B. Rectificare, N. B.

Cuvântul adevărului Nr. 8—9 cu următorul cuprins: Ceva despre sărbători, P. Leon I. Manu. Predică pe sărbătoarea s. proroc Ilie, P. Alesandru Pop. Predică pe a noua Duminecă după Rusalii. Predică pe a zecea Duminecă după Rusalii. Predică la sărbătoarea Schimbării la față a Domnului nostru Isus Cristos, P. Augustin A. Pop. Predică pe a unsprezecea Duminecă după Rusalii. Predică pe ziua Adormirii Maicii Domnului, Dr Nicolae Brinzeu. Predică pe a douăsprezecea Duminecă după Rusalii. Predică pe Dumineca a treisprezecea, P. Augustin A. Pop. Predică la Tăierea capului s. Ioan Botezătorul, Dumitru Manu. Predică pe a patrusprezecea Duminecă după Rusalii. Predică pe Duminecă înainte de Înălțarea s. Cruci. Predică pe sărbătoarea Nașterii Preacuratei Fecioare Maria. Predică la Înălțarea Sfintei Cruci, Romulus R. Stoica. Predică la înmormântare. Rubrica Pastorală: Indulgențele în biserică orientală (nb). Portul Preoțimii (nb). Cronică: Jelea noastră (nb). Primirea clericilor în seminarii (nb). Ordin ministerial în cauza competențelor de cvartir și grădină ale învățătorilor. Spovedanie publică (nb). Cărbune artificial pentru cădelniță (nb). Recenzuni — Poșta redacției.

Anuarul instit. ped. teologic din Arad pe an. școlar 1913—14, redactat de *Roman R. Ciorogarin*, proto-singhel, director. Cuprinsul: Dr Pipoș (biografie). Două studii pedagogice, rămase dela răposatul Pipoș. Date statistice.

Anuarul instit. ped. teol. al arhidiecezei ort. rom. transilvanene pe anul școl. 1913—14, publicat de *Dr Eusebiu R. Roșca*, director. Cuprinsul: Relațiile bisericești ale Românilor din Ardeal cu Rusia în veacul XVIII, Dr Silv. Dragomir. Știri școlare și cronica institutului.

Concurse

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a postului al doilea de *învățător* de nou sistemizat, la școala confesională gr. or. română din **Bocșa-montană**, protopresbiteratul Bocșa-montană, comitetul parohial publică concurs în „Foaia diecezană”, cu termenul prescrist de recurgere, cu următoarele.

Emolumente:

1. Salar 100 cor. dela comuna bisericească.
 2. Întregirea de salar fundamental și eventuale građațiuni să asigure din ajutorul de stat cerut.
 3. Paușal pentru adunările Reuniunii învățătoarești 30 cor.
 4. Pentru scripturistica școlară 10 cor.
 5. Dela înmormântări unde va fi poștit 2 cor.
- Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântările bisericești, a purta scripturistica în sinodul și comitetul parohial și a compune socoțile bisericești și de cult. Preferiți vor fi cari sânt în stare a instrui și conducé corul vocal.

Recurenții au a se prezenta în sf. biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cântarea bisericească. Recursele instruite cu documentele delipsă au a să înainta Oficiului protopresbiterat din Bocșa-montană în timpul reglementar.

Bocșa-montană din ședința comitetului parohial ținută la 26 Mai 1914 st. v.

3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Mihail Gașpar*, protopop.

Pentru ocuparea postului de *învățător* la școala confesională gr. or. rom. din **Ohabamutnic** (Mutnokszabadja), protopresbiteratul Caransebeșului, să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană”.

Emolumentele:

1. Salar în bani gata 980 cor. Pentru întregirea salariului la mărimea ficsată de art. de lege XVI din 1913 comuna bisericească cere ajutor de stat.
2. Pământ arător 2 jugere, care aduce un venit anual de 20 cor.
3. Pentru participarea la adunarea generală și conferințele învățătoarești — dacă va participa și va dovedi participarea — 20 cor.
4. Pentru scripturistica și tipărituri școlare 10 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poștit 1 cor.
6. Cortel în natură cu grădină.
7. Lemnc pentru încălzirea salei de învățământ și adusul lor 61 cor. 20 fil.

Alesul învățător este îndatorat a cerceta însuș regulat sfta biserică la toate slujbele dumnezeoști, a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrua tinerimea școlară în cântări bisericești.

Sânt preferiți cei cu cunoștințe muzicale și în stare de a conduce cor vocal.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subșterne petițiile Prea Onoratului Oficiu protopresbiterat din Caransebeș și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sfta biserică, nu însă în ziua alegerii.

Ohabamutnic (Mutnokszabadja) din ședința comitetului parohial, ținută la 6/19 Iulie 1914.

Ioan Lăpăduș

3—3

Todor Latia

par. preș. com. par.

not. ad hoc. al com. par.